

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Tatiana Glittova

докторант,

Пряшівський університет (педагогічний факультет)

University of Presov (faculty of education)

ВИКОРИСТАННЯ МІСЬКИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ НА ГОДИНАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Знання про природу, тварини, рослини та людей також можна розвивати і в умовах міста чи регіону.

Таке навчання базується на спостережній та дослідницькій діяльності, спрямованій на вирішення часткових завдань, тоді як вихідним пунктом для визначення проблем навчання є з'ясування вчителем стану знань дітей, їх минулого досвіду та рівня їх пізнавальних здібностей. Сама навчальна діяльність спрямована на ініціювання вивчення явищ та подій, пов'язаних із найближчим оточенням дитини та самою дитиною. Завдяки експериментальній складовій навчання, діти розвивають позитивний зв'язок не тільки з природою, а й із наукою [3].

Ключові компетенції та мета вивчення природознавства

Навчальна програма з природознавства підходить для розробки педагогічних ситуацій, навчальної діяльності так, щоб розвивати такі ключові компетенції учня:

– соціальні та комунікативні компетенції – учень висловлює свою думку послідовно та стисло у письмовій та усній формі, адекватній віку;

– компетентність у галузі математичного мислення – учень утворює зв'язки з зовнішнім світом, природою через безпосередній контакт;

– компетенції в галузі інформаційно-комунікаційних технологій – учні можуть активно шукати інформацію в Інтернеті відповідно до віку;

– компетенція вчитися навчитися – учень шукає, відбирає та оцінює отриману інформацію, обробляє її та використовує при подальшому навчанні;

– компетенція вирішувати проблеми – учень сприймає та аналізує різні проблемні ситуації під час навчання, адекватно пропонує рішення відповідно до власних знань та досвіду;

– особистісні, соціальні та громадянські компетенції – учень усвідомлює власні потреби та творчо використовує свої можливості [4].

Метою вивчення предмету є розвиток наукової грамотності учнів. Природознавство розвиває всі три компоненти наукової грамотності в синергії:

– актуальні знання учня (наукові терміни, поняття);

– пізнавальні процеси учня (розвиває індуктивне пізнання учня);

– специфічні природознавчі погляди учня, які ведуть до свідомого використання отриманих знань.

Учні пізнають навколишнє середовище та спостерігають за змінами, що відбуваються в ньому, обговорюють свої ідеї, аргументують їх. Учні мають змогу самостійно шукати інформацію в різних джерелах, робити висновки на підставі власних досліджень, робити власні замітки на підставі наукової діяльності, вчитися об'єктивно оцінювати позитивні та негативні впливи науки і техніки на природу та навколишнє середовище, вчитися аргументовано доводити свою точку зору[4].

PISA (Programme for International Student Assessment, 2006) визначає грамотність в галузі природознавства як «здатність використовувати наукові знання, визначати питання та робити обґрунтовані доказом висновки для розуміння та прийняття рішень про навколишній світ та зміни, що відбуваються в ньому внаслідок людської діяльності» [5].

До системи сталого розвитку нашого суспільства і планети належать і громадяни, обізнані в галузі природничих наук.

Грамотність в галузі природознавства включає в себе 4 аспекти:

1. Контекст (ситуація) – завдання в галузях науки та техніки / технології.

2. Знання (зміст) – розуміння світу природи на основі природничої галузі, що включає не тільки знання про навколишній світ, але й знання про науку як таку.

3. Компетенції (процеси, процедури) – здатність визначати, відрізнити наукові теми, питання, проблеми однієї галузі від тем, запитань або проблеми з інших областей, професійно пояснювати природні явища та робити обґрунтовані висновки.

4. Формування уявлень – виявлення інтересу до науки, підтримка науково-дослідницької діяльності та мотивація діяти відповідально, наприклад, на користь збереження природних ресурсів чи навколишнього середовища і змін, що відбулися в ньому внаслідок людської діяльності [5].

Навчальна година

На думку Петті, навчання є активним процесом. Він вважає, що успішне навчання відбувається на етапі створення власних гіпотез. Учнім потрібно їх сформулювати, продумати та обговорити. Автор висловлює думку, що лише ті учні, які завдяки своїм знанням та вмінням розуміють, що вони роблять, зможуть продовжувати вчитися та розвиватися навіть після того, як ми припинимо їх власне навчати. При такій формі навчання необхідно керуватися такою послідовністю дій:

- пояснення;
- демонстрація;
- діяльність
- корекція,
- активне повторення [2].

Дидактична модель дослідження була розроблена Дьюї в 1933 році. Вона складається з п'яти фаз і з невеликими варіаціями та використовується і сьогодні:

Фаза 1. Пропозиції (suggestions). Стимулом є проблемне питання, на яке необхідно дати відповідь через пошук різних шляхів його вирішення.

Фаза 2. Інтелектуалізація проблеми. Учень намагається сформулювати проблемне питання інтелектуальними засобами, такими як графічні вирази, діаграми, логічні конструкції тощо;

Фаза 3. Створення гіпотез, які служать моделлю вирішення проблеми.

Фаза 4. Аргументація, суть якої полягає у виведенні логічних наслідків із прийнятої робочої гіпотези.

Фаза 5. Тестування гіпотези. Гіпотезу перевіряються шляхом експерименту, практичними діями, перевіркою функціональності тощо. Такі процедури або підтвердять, або спростують її.

Головними вимогами, на думку Дьюї, є: вимога до діяльності учнів з творчою складовою, повага до інтересів учнів (врахування індивідуальності дитини), активність, праця як засіб виховання та навчання. Дьюї розуміє набуття досвіду як динамічний процес, сповнений перетворень і переходів, але глобально це неперервний процес, з якого неможливо вийти [1].

Приклад навчальної години на природі (ліс, парк)

Підготовка до навчальної години	3-й тиждень травня
Клас	3
Часова норма	2 години безпосередньо на природі (ліс, парк)
Навчальна область	Природа та суспільство
Предмет	Природознавство
Тема	Важливість лісу в житті людини
Навчальна методика	Мотиваційна розповідь Демонстрація
Форми	Пояснення навчального матеріалу на конкретних прикладах Робота в парах Робота в групах
Допоміжні засоби	Підручник, загадки, ребуси, щоденник для дослідження
Ключові компетенції	Соціальна комунікаційна компетенція Компетенція у галузі наукового мислення Компетенція вчитися навчатися Компетенція вирішення проблем Особисті, соціальні та громадянські компетенції

(Закінчення таблиці)

Підготовка до навчальної години	3-й тиждень травня
Змістовий стандарт	Значення лісу в житті людини
Виконавчий стандарт	Учень може оцінити значення дерев (лісу, дерева) для людини. Він може вивчити життя вибраного дерева, шукати інформацію, яка відсутня, робити висновки.
Дотичні галузі	Екологічна освіта, основи безпеки життєдіяльності, особистісний та соціальний розвиток.
Похід до лісу (40 хв)	Похід до лісу (парку)
Мотивація 5 хв	Загадки про ліс
Викладення навчального матеріалу 20 хв.	Ліси складаються з дерев, кущів, трав, лишайників, грибів, різних тварин. Деревя виробляють кисень. Коріння дерев зміцнює ґрунт. Ліси затримують пил та деякі шкідливі речовини з повітря. Ліси забезпечують домівку та корм для рослин, тварин та грибів. Важливість лісу: Лісозаготівля, збирання лісових ягід та грибів, використання лісу для відпочинку.
Закріплення вивченого матеріалу (застосування 5 хв. та фіксація 12 хв.)	<u>Застосування отриманих відомостей</u> Учні знайомляться з квітами, рослинами, кущами, деревами та рослинами. Учитель готує запитання на картках (учні працюють в групах та парах) <u>Фіксація</u> Учні розділені на групи по двоє. Завдання: Вивчіть життя навколо одного вибраного дерева, визначеного вчителем. Запишіть це в щоденник дослідження.
Підведення підсумків (3 хв.)	Підведення підсумків, домашнє завдання

Переваги навчання на природі:

- учні безпосередньо бачать дерева, кущі, рослини, комах та тварини;
- вони помічають багато явищ, навіть тих, яких ще не вивчали, отримують знання в режимі реального часу;
- утворюється зв'язок між теорією та практикою;
- учні отримують інформацію про важливість лісу для людини;
- дізнаються, як зберегти та захистити навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Дьюї Д. Досвід і освіта. – Л., 2003. – 84 с.
2. Petty G. C. Ю. Moderní vyučování. Praktická příručka // Praha, 1996. – 154 с.
3. Pasch, M. a kol. Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině // Praha, 2015. – 344 с.
4. Přírodovedná gramotnosť. URL: https://www.nucem.sk/dl/4636/Narodna_sprava_PISA_2018.pdf
5. Štúdie PISA. URL: <http://www.oecd.org/pisa/>

Бартош І.А.

аспірант,

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: Лабінська Б.І.

доктор педагогічних наук, професор,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

МЕТОД КЕЙСІВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Робота соціального працівника є багатогранною. І ставить перед спеціалістом певні вимоги щодо умінь та навичок у професійній діяльності: це вміння аналізувати велику кількість інформації, вміння аргументувати свою думку, переконувати, уміти виявляти проблеми, застосовувати на практиці свої знання, уміти взаємодіяти та спілкуватись.

Для того, щоб підготувати спеціалістів, які стануть ефективними та конкурентно спроможними на європейській арені, застосування традиційних методів навчання стає недостатнім. Сучасна освіта зорієнтована насамперед на практичні результати, а не на фундаментальність чи обсяг здобутих знань. Тобто, акцент із що вивчати переноситься на те, як вивчати. Тому, перед викладачами стоїть питання застосування таких методів та технологій навчання, які сприятимуть не лише засвоєнню здобутих знань, а й стануть засобом формування професійної компетентності молодого фахівця.